

BITI ILI NE BITI UREDNIK, PITANJE JE SAD

BITI je okej kad mi dode doba režiranja užicanih tekstova i drpjenih ilustracija, kadriranja opura, kad duvam dobre rečenice, slike i oho. Ili kad ne dam Čubi & Čebe prije vremena.

NE BITI kad navale *Akadče*, kad moram u ring s tehničkim urednikom, bivšim predsjednikom u teškoj kategoriji naravi. Kad me Parsek više ne iznenaduje (srećom ima blizanca) ili kad moram pisati uvodnik.

Napisati nešto glupo ili dosadno (barem meni) neću, a na valovima vlastite taštine jaše mi *Kakavtijetofanzinbezuvodnika* i eto mi lubanje u ruci.

No kako je bolje imati tudu u ruci nego vlastitu na grani, krećem iz početka.

Kao prvo, osvanuo je Zagreb 2004, zbirka priča domaćih (čitaj SFerinih-1) autora, koji su izronili iz SFerinih radionica i dokazali da slina nije uzalud trošena. Svi oni kći nemaju na policama barem, BAREM dva primjerka knjige (jedan potpisani), spremaj ParSek i hitro u šoping. Nemojte da vam se smiju, čude vam se ili vas ignoriraju.

Kao drugo, u Osijeku se reinkarnira klub u obliku nekolicine mladih. Dečki (da li ima cura ne znamo) su isfurali i treći broj fanzina *Galactica*, a plan im je doći na ono što je moja slijedeća natuknica, a to je...

...kao treće, SFeraKon 95. Trebali bi biti gluhi kao topovi da ne čujete lapanje na vratima. Za sve one koji su se dobrotljivo javili, a ne ispunjavaju svoje obaveze *Bitten department* spremna neugodna iznenadenja, a za one koji još razmišljaju bilo bi vrijeme da povuku poteze. Partija je u toku. Nemojte čekati da SFeraKon nešto napravi za vas, već ga iznenadite. S obzirom da je Jurac: *SFeraKon se mua usro mctku s člankom o radovima na gradilištu ovogodišnje nam konvencije prepričat će vam ukratko koliko betona je ugurano u oplate (jao poredbe).*

SFeraKon kreće u petak poslije podne 5. i traje do nedjelje navečer 7. svibnja i sve to na FTF-u. Centralni motiv bit će kompjuteri (kao i svake godine - op.ur.). Sigurno predavanje je mr. A.Z. Čubi: Virtualni realiti, a ostala potražite u pelenama. Ono što je Jurac posebno naglasio su turnuri u igrama i to kako slijedi:

KINGMAKER, TAKE IT EASY i SRAZ - kontakt Goran Bošnjak, MAGIC: THE OKUPLJANJE - Tomislav Simat (potrebno je imati deck, što got to bilo), BATTLETECH - Ozren Trupeljak i RIFTS - Jurica Bogunović (brini se bolje za SFeraKon - sav.ur.).

Ako se nabace mrežne kartice bit će i DOOM.

Izveštaj, završava s *to je zasada, to*. Jurac, obećavam ti, da će u prvom biltenu izaći kompl. org. tekst.

S obzirom da je ovaj broj posvećen konvencijama, spomenimo da smo posjetili Kutikon, da nam je bilo dobro i da ćemo ići ponovo.

I za kraj nekoliko zanimljivosti. Za ovaj broj Parseka pisao je dosada najveći broj članova. Radionica je iznjedrlila tekst/pamflet/priču/želje/pismenost koju možete pljavati na duplerici, a ako vam se svidi predložite naslov. Razlog zašto netko jede nešto što je već provario, a to se tiče recenzija, leži u činjenici da se s urednikom ne valja kladiti. Izitpajne luzeru.

I nešto pametno: KRAJ, ali ne zadugo. Si ja.

urednik
Danijel Šimić

Sfera, društvo za zaštitu ZF-a raspisuje

NATJEČAJ

za idejno rješenje plakata *Sferakon 95, 17. dana ZF-a* u Zagrebu.

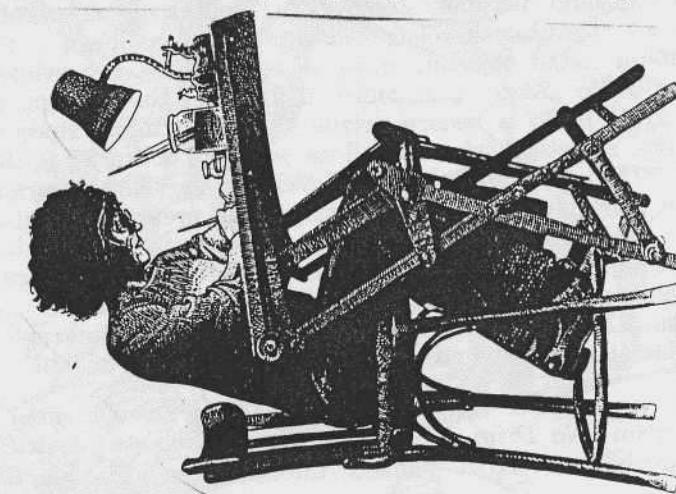
Propozicije:

- svi mogu sudjelovati pa čak i Čubi
- aplikanti moraju svoju ideju dostaviti na formatu A4 na Sferinu adresu najkasnije do 11. travnja 1995.
- skice mogu biti u svim mogućim tehnikama, pozama i materijalima s tim da se autor odabranog rješenja obavezuje plakat napraviti u mjerilu 1:1, crno-bijelo ili u koloru
- plakat mora biti uvjernljivo esefičan s erotskim naznakama kako bi privukao raznovrsnu publiku koja besciljno luta gradom otkako je *Kozara*, reklo bi se, ukinuta
- dostavljeni radovi moraju biti slinootporni
- radovi se ne vraćaju (a tko bi ih i uzeo u ruke nakon pljuvanja žirija)
- radovi moraju biti pod šifrom imena i prezimena

Obavezan tekst:

SFeraKon 95, 17. dani ZNANSTVENE FANTASTIKE u Zagrebu, 5.-7. svibanj 1995. ETF, Unska 3

Radi se naravno za čast i slavu jer honorar od 8.000 kuna nagrađeni autor dobrotljivo uplaćuje u fond uzdizanja ZF kulture.

THE DARK SIDE OF THE HYPERION

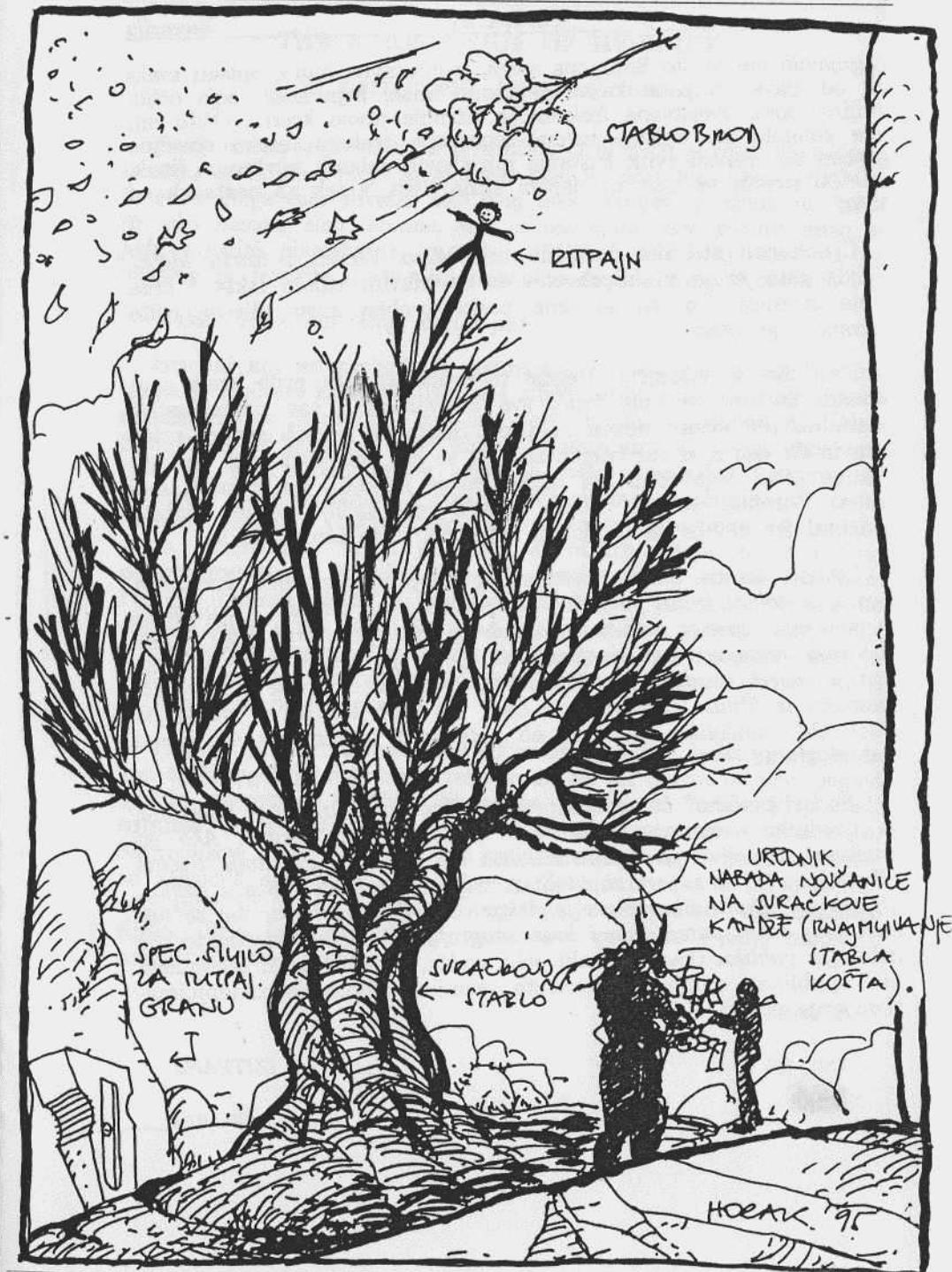
Kada sam napokon dobio *Hyperion*, poveslio sam se da će nakon poduzeće apstinencije pročitati jednu dobру space-operu. Naime, s više strana sam dobio preporuke, komentare i slično.

Eto, dobio ja knjigu u ruke. I počeo sliniti po njoj. Obrisao sline. Otvorio knjigu. Počeo čitati.

Trebalo mi je otrplike stranicu i pol da se potpuno ohladim. Nada da će napokon pročitati dobru space-operu se rasplinula kao magla na vjetru. Sto sam duže čitao, moje razočarenje je eksponencijalno raslo. Negdje nakon polovice su se pojavile neke naznake da bi sve skupa moglo završiti s jednim lijepim utiskom ali kada sam došao do kraja, bio sam sretan što sam knjigu samo posudio, a ne i kupio. Evo zašto.

Roman je koncipiran kao *Decameron*, glavni likovi pričaju svoje priče, a sve ih veže zajednička radnja. I tu počinje razjebancija (u stilu Boccaccia? – pit. ur.). Likovi u glavnoj priči su nevjerljivo šablonizirani: svećenik promatra pad svoje crkve, vojnik zvan „krvnik južne Bresije“ traži ljubav svog života (u stvari našao ju je, pa je sad želi ubiti jer nije ono što je očekivao), znanstvenik traži lijek za svoje dijete, privatna detektivka, političar... Likovi u pojedinim pričama su standardni, niti su originalni, niti su dosadni. Može se čitati. Problem je u ispreplitanju likova. Likovi u glavnoj priči izgledaju kao da glume sami sebe. Kao da *glumataju* sami sebe (*Sibelius* npr.). Zapleti su tipično žanrovske, ali ono što me je uništilo bio je stil, isti stil za koji su mase i horde rekle da je odličan. Možda nemam ukusa (hm, da bit će da je to, jer si popljuvao i *Milerovog Darknajta* – op. ur.), ali meni je način na koji je sve napisano dosadan, stereotipan i definitivno neinventivan. Zato me je još više ubilo u pojam kada sam došao u SFeru i izderao se „Hoće li mi netko objasniti zašto se vama svima ovo svidjelo“ i kao odgovor dobio „Zato jer je dobro napisano“. Nakon toga me je Macan do kraja bacio u bedaru priznavši da su likovi stereotipni, ideje rutinske, zapleti klišeizirani (ali da je knjiga dobra jer je **dobro napisana?????**) i time mi oduzeo zadovoljstvo da zahračkam roman vatrogasnim šmrkom, za što sam se pripremao prethodna dva dana. Samim tim mi je oduzeo većinu materijala za ovaj tekst, jer bih se osjećao nepojmljivo glupo pišući tekst na koji bi reakcija čitalaca bila „da, da“ klimanje glavom, „da, da, istina“ klimanje glavom „ali je dobro napisano!“ Zato sada neću pljavati po likovimaidejamazapletima (dobromoždamalo), nego će se samo malčice osvrnuti na stil.

Najprije ono najgore. **Stvar je DOSADNA!** Zaboga, imao sam osjećaj da čitam „Na Drini ćupriju“, s tom razlikom što Andrić nije dosadan jer njegovi likovi nemaju dubinu preslikača za majce.

Zagnjavilo me to što Simmons mora, jednostavno mora, opisati svaki lik od glave do pete: kakve je čizme imao, boja kose, boja očiju, duljina nosa, svojstvena frekvencija titranja prsne kosti... Očito mu nije smetalo što opisuje balone ispunjene zrakom taman dovoljno gustim da prenosi zvuk šuštanja mirišljavih zelenih novčanica (ipak, za 400 strana se ipak ne dobiva sitna para, a tek za nastavak od 550).

Cjelokupan stil me podsjetio na *Julesa Vernea* i *Karla Maya*. Valjda zato jer je netko shvatio da se takvim stilom lakše i brže pune stranice. To što se kroz korice probija miris pljesni, očito nikome nije bitno.

Kraj me je dokrajčio. Negdje tri-četiri stranice prije kraja sam shvatio da sav će onaj trud, svo mrcvarenje i sav napor ostati uzaludni, jer stvar nema rasplet. Simmons je svih sedam priča ostavio da vise u zraku (valjda zato da se bar oni najuporniji smiluju i kupe „*Pad Hyperiona*“), i ostavio svoje junake... ne, čekajte, ovo treba podrobno opisati. Dakle, slijedi opis zadnje scene. Možete pročitati jer ionako se u njoj ne odigrava ništa bitno. Dakle:

Glavni junaci, nakon višednevног iscrpljujućeg puta, iskidanih živaca, u koloni jedan po jedan idu prema čemu već idu, i odjednom ih obasjava svjetlost u vidu iracionalnog vala optimizma. Kraj knjige dočekuju hodajući kao smogovci (smogovci su hodali u redu – op. ur.) u susret usudu (smrti? spasu?), držeći se za ruke i pjevajući pjesmicu iz filma „Čarobnjak iz Oz“ (ili nešto slično, ne sjećam se više). OK, simboliku shvaćam, ali patetiku i infantilnost ne (jer si rođeni starac – op. ur)

„*Pad Hyperiona*“ će možda pročitati (trebao bi, bit će to olakšanje za urednika – op.ur.), a možda i ne (jaoj – oč.uz.urov.). Ako ga pročitam, bit će to po dijagonalni, koa što sam pročitao dviće trećine „*Hyperiona*“ (i to ti je kompetentan kritičar – op.et.ur.). Sve u svemu, „*Hyperion*“ Dana Simmonsa je dokaz da književnost (bar što se tiče eseja) ide istim putem kao i kinematografija; komercijalizacija za sve debilniju publiku (kao što neki pišu svašta, a jedino sami sebi mogu biti publika, zaključak izvucite sami – što je lijepo.zadnji.ima-ti.op.jer.je.ur.)

IZITPANJ

(op. ur.)

THE BRIGHT SIDE OF HYPERION

(a permanent lapse of reason)

Bezgranična je dovitljivost urednička. Ovaj tekst je rezultat opklade između urednika i moje malenkosti koju je moja malenkost izgubila. Prirodu uloga čete shvatiti ako ovaj tekst uspijete pročitati do kraja (tj. ako nemate slab želudac, koji će vas izdati dok gledate kako se jedu vlastite povraćotine op.ur.koja.100%.oduš.čbe.) (tj. ako se na vrijeme ne ugušite u vlastitoj bljuvotini (valjda tvojoj – op. ur).

Dakle: Hyperion (klap, drugi put)

Svi oni koji su posljednjih godina larmali kako se sf književnost utapa u močvari komercijalizacije i slijedi stope filmova istoga žanra definitivno su ušutkani, bar na neko vrijeme. „Hyperion“ Dana Simmonsa još je jedno djelo koje uspješno drži sf izvan gliba tzv. „glavnog toka“. Simmonsov svijet je svije svermirskih brodova od organske materije, izumrlih civilizacija i njihovih neproniknutih tajni, krvavih religija i međuvjezezdanih mutanata, otpadnika od ljudske vrste. Simmonsov svijet je svijet šarolikih ideja na rubovima originalnosti. To je svijet iz ranih dana eseja. S jednom razlikom. Na 400 strana, koliko je dugačak cjelokupan roman, Simmons ne opisuje samo svijet, već i izvrsno očrtava sedam glavnih likova čije životne priče pratimo u pauzama hodočašća ka onovremenom svetom gralu, čudovištu Shrike, hodočašća s kojega će se samo jedan vratiti živ, jer tako nalažu pravila

Pratimo priče znanstvenika s bolesnim djetetom, bešćutnog vojnika koji traži izgubljenu ljubav... Iako svaki od tih likova na prvi pogled djeluje stereotipno, pažljivi čitalac će proniknuti dublje i spoznati nijanse koje čitavom djelu daju potpuno novo značenje. Simmonovi likovi očtavaju svu tragiku modernog življenja i ustvari su alegorija današnjeg načina života. Zato će svatko u „Hyperionu“ naći sebe, ili barem dio sebe. Zbog toga je „Hyperion“ univerzalno djelo, djelo koje će izdržati svaki test, pa tako i onaj najteži i najvažniji – test vremena.

IZITPANJ 2

(op. ur.)

JOHNNY MNEMONIC

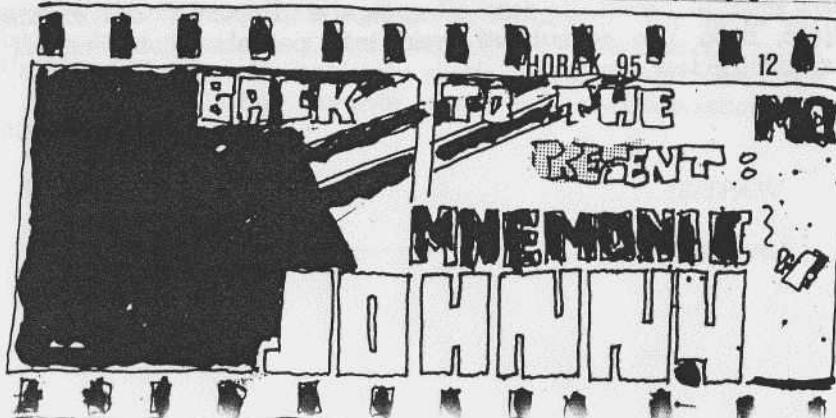
Ove ogradice od bodljikave žice, zavijutci ili nešto drugo na što vas asocira naslov su *Phillys ATT* font na vindovzima. Mnogo dobro. Nitko ništa ne može pročitati.

No, dobro. Ako na stranu ostavimo fontove (kojih na jednoj strani ili plakatu ne smije biti više od tri... je li tako?) danas ćemo pričati o novom filmu. Uklapa se u trendove, kažu vizuelno jak, po izuzetnom literarnom predlošku, s popularnim glavnim glumcem i razvikan i prije nego što je zgotovljen.

Pročitajte još jednom naslov. Zvoni li vam zvonce? Tako se zove jedna od Gibsonovih priča iz zbirke "Burning Chrome", objavljene 1986. Naravno, cyberpunk. Vizionarske riječi oca ovog žanra holivudski studiji nisu mogli uvjerljivo oživotvoriti sve do sada. Nakon *Terminatora II*, *Jurassic parka* i brojnih drugih filmova čiji specijalni efekti daleko nadmašuju priču, režiser Robert Longo upustio se u vizualno kreiranje još jedne od mogućih budućnosti.

Ovo je prva prava adaptacija nekog cijelovitog Gibsonovog djela na filmu. Za vrijeme snimanja Gibson je često boravio na setu, provjeravajući i oduševljeno hvaleći scenografe i režiera. S obzirom da nisam gledala film, morat ćete vjerovati riječima režisera kad film opisuje kao "čudnu mješavinu, malo SF-a, malo trilera, mnogo specijalnih efekata, ali oni ne čine film".

Glavnu ulogu nosi Keanu Reeves (ko prati tračeve: nedavno spektakularno vjenčan u Hollywoodu za multimiljarderskog producenta pedesetih godina. Ne producentu, producenta.) koji je široku popularnost stekao u friškom hitu *Speed*. Keanu je biološki i kibernetički ojačan i opremljen kradljivac i švercer informacija koje prenosi u čipovima ugradenim u mozak. Kompanija i kriminalci koji stoje iza nje spremni su Johnnu doslovce odšarafiti glavu da povrate ukradene informacije. Njega

štiti kirurški dotjerana bodigardica Jane (Dina Meyer). I onda jurnjava, pretpostavljam.

Jane je izmišljena umjesto lika Molly Millions koji se inače pojavljuje u originalnoj priči, a i u romanu *Neuromancer*, zato što su kopirajti za njen lik već prodani za neki eventualni budući film po Gibsonovim djelima. Problem koji se uvijek javlja kod filmova koji prikazuju neku zamišljenu budućnost je, kažu, ovdje uspješno izbjegnut dobrom scenografijom i marginalizacijom visoke tehnologije. Naime, već smo odgledali toliko mnoga filmova da se gotovo sve čini klišeom. Robert Longo odlučio je ispričati priču, a slike, scene prepune ekrana, žica, električno plavih svjetala i ljudi u futurističkim odijelima služe mu kao ukras, a ne kao cilj filma. Da bi izbjegao ponavljanje ili sličnost vizualnih efekata, Longo je unajmio tri različita studija za FX-eve.

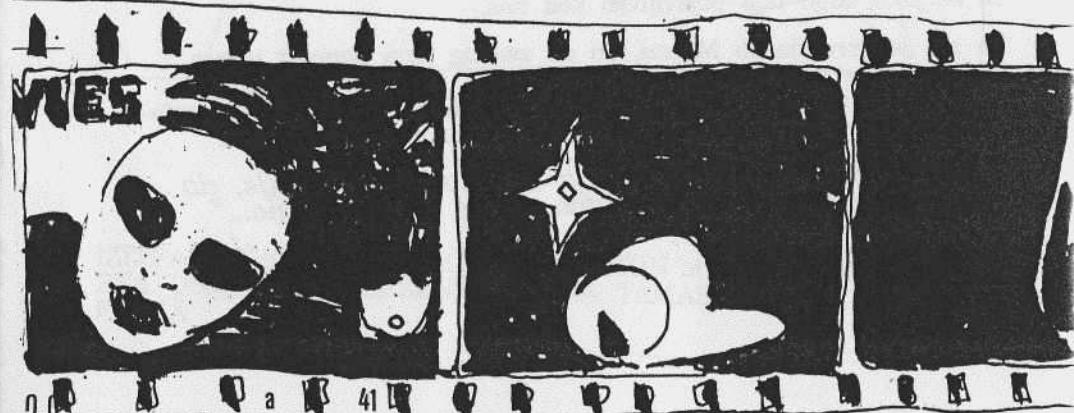
U filmu se još pojavljuju Dolph Lundgren, Ice-T i Henry Rollins. (Ajd' sami pogledajte u Video Movie Guideu gdje su još glumili. Meni se ne da. Daleko mi je. Na drugom stolu. Morala bih ustati. Ma, nije ni važno.) Jedan je poremećeni lovac na nagrade, bradat i brkat za ne prepoznat', drugi odmetnik iz podzemlja, čelav i u bijeloj odjeći, a treći kirurg za kibere, e za tog nemam sliku. Misterioznu ličnost koja obitava u prostoru između kompjutera glumi režiserova supruga Barbara Sukowa.

Scenario je napisao sam Gibson. O njemu znate sve. Robertu Longu ovo je prvi film u životu! Inače je uspješan likovni umjetnik i režiser opera, spotova i kratkih filmova.

Eto, uskoro očekujte *Johnny Mnemonic* u tko zna kakvom prijevodu naslova naših dičnih distributera. A možda ostave u originalu. Ako je prošao *Reservoir Dogs*...

TANJA

P. S. Priča se da će Spielbergova producentska kuća i Fox snimiti nove 24 epizode serije "Dr. Who". Za ostale detalje pričekajte jedan od sljedećih "Back to the Movies". Za glavnu ulogu konkuriraju mnogi: David Hasselhoff, Dudley Moore, Tom Cruise, John Cleese, Eric Idle... Your guess is as good as mine!

SFERAKONSKA HIMNA

melos: Za sve je kriv Tomas Sojer

Jedne lijepe zimske noći skupila se Sfera ta
skrpali smo jedan program da se nađe za dan dva
pa nek bar na nešto liči baš i nije važno šta.

Svadali se dugo,dugo,svatko imao je plan
al ni jedan od njih nije trajao ni jedan dan
pa smo shvatili da netko od nas štopa cijelu stvar.

Za sve je kriv Jura Jurac, on od svakog fana napravi pajac
to je zbilja strašno kako nekog fana teško navikneš na rad
za sve je kriv i stari Krste, mjesta gdje nije bio nabrojiš na prste
pa nam stalno priča kako je to vani i kako sve to treba bit.

Tražili smo dugo prostor, pronašli smo jedan skup
pa je Darko rek'o „neću”, ipak, nije čovjek glup
al je problem ipak riješen baš na zadovoljstvo svih.

Tad je opet nast'o problem, program nije bio dug
pa je Macan glasno rek'o, 'ajte 'vamo, svi u krug
ti ćeš to, a ti ćeš to, 'ajmo svi na pos'o SAD.

Za sve je kriv Jura Jurac, on od svakog fana napravi pajac
to je zbilja strašno kako nekog fana teško navikneš na rad
za sve je kriv i stari Krste, mjesta gdje nije bio nabrojiš na prste
pa nam stalno priča kako je to vani i kako sve to treba bit.

Poslije su nam svima rekli Sferakon je bio „naj”
da je barem svaki takav bio bi to pravi raj
nisu znali kol'ko krvi smo propisali za to...

Poslije im je Macan kaz'o da je radio sve sam
pa je zatim tu i tamo bio jako čudno plav
pa se jako dugo nije pojavljivao kod nas.

Za sve je kriv Darko Macan, on od svakog fana napravi pajaca
to je zbilja strašno kako nekog fana teško navikneš na rad
za sve je kriv i stari Krste, mjesta gdje nije bio nabrojiš na prste
pa nam stalno priča kako je to vani i kako sve to treba bit.

*napomena: opisani događaji su plod čiste fikcije, da
me ne bi opet netko pitao „A je l' to stvarno...”*

IZITPAJN

Sudionici radionice, vješti znaci su:

IZITPAJN SHORTCUT UREDNIK KUTIKON MIROMAT ČUBI JAN
REA USKLJČNIK DRAŽENKA IRENA TAMARA TANJA MAC &
FIZIKA

VJEĆA JE RAVNJAČA POKUŠALA PROSUDJIVATI PROSUDJIVAC SA VJEĆOM. TI SI SE
SVIDALA, SVEĆENIK ŽIVI. NEBOĆE, SPREĆAO JE BLOK NA VJEĆU. A LI TI
HU KILIM OBLJATI BLOK.

KA ČIJENI I TO JAU UVRIOJ. ČIJE VJEĆE JU OSUDILO 31.
MJESEC DANAS ČINJATA A ČINIOJ UCU, ŽESEN, I VJEĆU JE ŠTO
PA POKRENUTO.

ČINJENICU JAM ČLA
BLOK JA POKRENUT PO PROSTINU, NADI CIJENU, VJEĆAKU CIJENU,
TA MJESEC DANAS ČINJU, UČICE, I TAKO MI JE POKRENUT
VJEĆO NA TOJ SMJER.

Štovalo spon da će očujeh uče i istovremeno
čuvatiču dnuje životruje, ađi se rezalivacu eće ađi
bolnica u dupljaku, a boso pretrubala u belupicu.
Zvija loge su štitale i živile suo suo grove, dol
su se dugje mube mobrežljivi rido i ačgih cvalatij
zabonjale u belupicu i cupale, cupale...
Kao, jato je bilo minulo.

Krovac jstro žugak tigrak cijelito je kaj po
lurštučap niz vlike tođil srebrenik očnjela,
nestajalo u vremenu & inectu. tođil vata: brade,
uljibimo se sutra", rekla si, otika. Tog tenezi pisanici vrem
selju - zice saču heroset liscicad.
But os i said it. I knew it locd strict some deep
burned cleord which repticed with a powerfull
- why hit?

To se još ujedi dobro plecole. Ne ujite dava u črnoj
velici. Godine stotinjak i polne da ne spominjem mogući slav
ločiti & donosi - pioće knjige, prava na elektricitete i che-
riči račun u "BLUE UP" ...

Mlugego poljiva businje, na vjernim vjećima biste
može Činu buduće i svi uskoro
može i gubitak i gubitak, a može i gubitak i gubitak

Vjetar je zavijao poput izgladnjele prosjakinje sa stažom. Ti si se smijala, srebrnih zuba. Doduše, srebro je bilo na cjeni, ali ti ih nisam odmah izbio.

Nesreća je bilo zlato na tvojim prsimajer je ono bilo na cjeni i to jako velikoj. Taj medaljon osigurao bi mi mjesec dana života u Crvenoj ulici, barem, i nitko ne bi pitao za porijeklo.

Gledao sam ga, odvagivao pogledom, zamišljao preprodavača kako ga premeće po prstima, nudi cijenu, visoku cijenu, za mjesec dana Crvene ulice, i tada mi se pogled vratio na tvoj smijeh.

Shvatio sam da to nije osmijeh već iskezivanje očnjaka divlje životinje, dok su se zakrvavljeni oči kolutale u dupljama, a kosa pretvarala u klupku zmija koje su siktale i grizle na sve strane, dok su se dugi ruke nabreklih žila i dugih noktiju zabijale u klupku i čupale, čupale, čupale...

Ali, jutro je brzo svanulo.

Krvavo jutro cijedilo se kap po krvavu kap niz vrhove tvojih srebrnih očnjaka i nestajalo u sjenama između tvojih usta i brade.

- "Vidimo se sutra." - rekla si i otišla. Tog trena priznao sam sebi - ja sam homoseksualac

But as I said it, I knew it had struck some deep burned chord which replied with powerful

- why not?!

To se još uvijek dobro plaćalo. Ne mjesec dana u Crvenoj ulici. Godine. Da ne spominjem moguću slavu koju to donosi - ploče, knjige, prava na ekraniziranje i otvoren račun u „BLUE UP“-u...

Mnogo godina kasnije, na zalasku moje blistave karijere, pitali su me: „Čemu dugujete svoj uspjeh, gospodine Ferrari?“

Rekoh: „Sreća, valjda“ dok su mi krvave ruže kopale po srebrnim očnjacima i medaljonu na grudima.

transkript veržn

pe mtnuu eñyaciu i uudržuli nro greduec.

O OPASNOSTIMA TRENJA

Hej, evribadi! Ajm bek! End ajm meder end beder den bifo – ril min madafaka!... Ju maj esk jorself vaj? Ajl tel ju vaj...

...ali popričajmo prvo malo o konvencijama.

Prva stvar koja fanu padne na pamet kad se spomenu konvencije jesu, ovaj... Pa, konvencije! Poput SFeraKONA, WorldCona i tako nekih okupljanja fanova i proova. E, ali nisu te konvencije one o kojima sad želim pričati. Ne.

Danas bih pričao o konvencijama u smislu kako ih Klaić definira u svom Rječniku, kao općepriznate načine, običaje ophodenja i sl. Takve konvencije služe nečemu, olakšavaju nam kretanje civilizacijom, interakciju s ljudima oko nas, omogućavaju nam da lakše postignemo vlastite ciljeve ne gazeći baš stalno drugima po žuljevima.

A to Sense Friction ne zna. Ili je možda čak negdje i čuo za to, ali ga baš боли.

E, sad vidite zašto sam meder end beder den bifo – 'koz bladi Sens Frikšn pisd mi of!

Uf! Dobro, smirio sam se. Evo... Daklem, ono što hoću reći jest da svaki onaj koji je Sense Frictionov članak „Space: The Final Frontier“ u pedeset i šestom „Parseku“ pročitao do kraja i ostao živ i 'ladan zaslужuje počasni naziv „Mr. Cool“. Svi ostali, i oni koji su od čitanja odustali i oni koji su po pročitanom gutali apaurine, zaslужuju naziv „homo sapiens“. Homo sapiens, inače je, za one koji u školi nisu imali finski, ime vrste od koje se Sense Friction vrlo uporno trudi što efikasnije distancirati.

Normalan tekst, naime, ima nekakvu strukturu, slijedi nekakva pravila. Ima uvod u kojem se kaže o čemu je riječ, koja je teza ili tako što, zatim slijede argumenti u prilog tezi, svaki potkrijepljen svojim dokazima i složen u nekakav suvisao redoslijed i, konačno, stvar se dovuče do svog zaključka koji lijepo sumira o čemu se tu radilo i zašto autor misli kako misli. Može, dakako, u tekstu biti i digresija, usporedbi i prisopodoba, primjera i čegasvene, ali i onda tekst mora biti koherentan, da se osjeti koja rečenica slijedi koju i zašto, da se zna koja je riječ i zašto upotrijebljena, da se vidi kako misli tek u jednu u drugu, povezano i jasno.

Takve su bar konvencije.

A čuli smo kako je sa Senseom i konvencijama.

I to nam „Space: The Final Frontier“ jako lijepo demonstrira. Čak i ako mu oprostimo što nas na početku zavrne da pomislimo

kako će pripovijedati o VR-u i kibersvemiru, što da radimo nakon što, pola stranice kasnije, doznamo da će dragi nam Sense Friction zapravo izlagati o svemiru, odnosno o onome što nam je SF otkrio o njemu. (Ubijmo Sensea, eto što!) Pa, dobri kakvi jesmo, oprostimo mu zbrkani uvod i spremimo se poslušati argumentaciju. Sense nas, međutim, prvo lupi zaključkom: „Nažalost, ne puno.“ Obrazlaganje, pak, tog zaključka kroz slijedeći odlomak okreće stvar još jednom tumbe i mi se, dok nam prve kapljje hladna znoja izbjijaju na čelo, nađemo o kratkoj, zbrzanoj i samo autoru jasnoj diskusiji o tome tko je podbacio: stvarnost ili mašta? Na kraju tog lupinga, nesigurni na nogama i zeleni u licu, mi smo u sasvim novom tekstu – nekom u kojem se katalogizira svemir te astronomске i umjetne (stvarne ili izmišljene) pojave koje u njemu možemo naći.

E, sad postaje gadno. Zavezani u roller coasteru autorovom voljom bivamo bacani od vakuuma do Zemlje pa natrag u galaksiju i sve to bez reda i ikakove logike. Vožnja, koja nas i tako i ovako tjeran na povraćanje svojom raspamećenošću, ima i dodatnu otežavajuću okolnost – slučajne, često tek napola točne i nakrivo zapamćene asocijacije na djela na koja je autor natrčao u svom višegodišnjem vršljanju SF-om.

Šećer je, of kors, na kraju. Vidimo potpis u kutu stranice, znamo da se našim mukama bliži kraj i još se samo nadamo elementarnoj pristojnosti koja će pružiti razlog i svrhu naših friško pretrpljenih patnji. I onda? I ONDA?!

I onda se tripldemd sodin bastad Sens Frikšn usudi završiti BEZ ZAKLJUČKA! Zadnji odlomak samo je još jedan primjer i onda Paf! Tras! Gotovo! AJ HEJT JU, SENS! AJ HEJT JOR BLADI POINTLES ARTIKLS! GOU FAK JORSELF, IT VUD BI MO PRODAKTIV!

Ono što sam želio reći, dakle, je upozorenje. Pazi se, Sense Friction! Ako twoji tekstovi, kao i twoja predavanja nastave biti samo prisjećanje na fragmenete koji tebi nešto znače, i bez imalo truda uloženog da ulomke sastaviš u cjelinu veću od sastavnih dijelova naljutit ćeš barem mene dovoljno da te prestanem čitati/slušati. Informacijama trebaš dati kreativan twist, nadogradnju koja će pokazati da znaš razmišljati, a ne tek diviti se činjenici da ti između ušiju zuje randomizirane misli – tada i tek tada se možeš nadati da ćeš stvari koje su tebi bitne uspijeti komunicirati nekome drugome.

Takve su konvencije. Čak i kad ih kršimo, moramo ih biti svijesni, inače gubimo svoje mjesto u ovoj našoj „konsenzusnoj realnosti“. Kužiš li?

Ugledaj se na Short Cuta, Sense. On to kuži mnogo bolje.

Darko Macan

TREĆA KNJIGA, DRUGO POGLAVLJE

(U kojem se vidi da posjeti nostalgiji nisu ništa ugodniji od onih utopiji)

– Ja sam Bog. Po definiciji to je onaj koji stvori sve, može sve, njegova volja je zakon, je li tako, dušo?

– Tako je.

– Mislim, dosta mi je lažne skromnosti. Cijeli život se skrivam i pazim da me ne ulove. Vrijeme je bilo da se opustim. Dodaj mi taj daljinski, hoćeš li, ljubavi?

– Naravno.

– Da vidimo što je na programu. Dobro je da sam uprogramirao random-choice. Bar me ne muči isti redoslijed, ako već znam sve filmove. Šteta što nisam mogao ništa ponijeti sa sobom, osim svoje glave. Nije da to nije dovoljno, ali možda ima još koji interesantan film koji nisam dospio pogledati. Ma, daj se makni ispred ekrana. Nemaš li nešto drugo za obaviti, u kuhinji na primjer?

– Već idem.

– Mmm... da. Tako treba. O čemu sam ono mislio? Bog? Pa, nitko mi to bar ne može osporiti. Sve ovo sam stvorio ja, sam. Svojom glavom, svojim sjećanjima. No, dobro. Moram priznati da mi je ona Šućrova mašinica pomogla. Malo. Ali, trebalо je znati. Software, čovječe, to je bitno. Mala, daj mi nešto za grickati.

– Kokice, kiki-riki, koštice?

– Sve troje. I nemoj opet zaboraviti... Vidi, vidi, još jedan zastoj na Trgu. Nisam trebao ukinuti pješačku zonu. Eto, sad opet moram brisati i iznova postavljati program. Tko mi je kriv. Kad sam nostalgičan, je li tako, Maja?

– Tako je, Pavle.

Amadea se probudi i protegne. Još jedan san o FlipeRaju. Opet je bila zvijezda. Svirala je, probila rekord. Melodiju ovaj puta nije zapamtila, no mogla se kladiti da ju je već negdje čula. Svi su joj klicali, kao onaj put. Nikada se bolje nije osjećala. A onda se sve srušilo, strka, pucnjevi, mrtvaci, bijeg.

„Njen je izmučeni mozak pronalazio način da je opusti. Najljepši trenutak njenog života, triumf i rez. San je gotov. Osjećala se prekrasno.

Da vidimo gdje smo danas stigli. Playkasta planeta naglo se povećava na ekranu. Amadea očita podatke. Hm, nije velika kao Zemlja, ali gravitacija je tek nešto manja. Atmosfera i pritisak u redu, kompjutor nije otkrio ništa neobično.

Pritisnula je tipku za spuštanje. Srećom, raketla nije bila namijenjena samo astronautima i pilotima. Par tipki i glasovne komande kompjuteru. Komadić torte, pomisl ona i opusti se u sjedalu.

Braut je sjedio u kožnoj direktorskoj fotelji, kakvu je oduvijek želio. Oko njega prigušeno su svjetlucali ekrani i displayi. Sve mu je bilo nadohvat ruke. Sve ono što nije uspio utrpati oko sebe, dodat će mu Maja.

Čudno, još mu nije sasvim bilo jasno da je od milijardi ženskih lica i imena izabrao baš nju. Maju, strpljivu, poslušnu Maju. Uostalom što je on znao o pravoj Maji. Ovu je stvorio sam. Radila je i govorila ono što je on mislio da bi prava Maja rekla. Uz neke male izmjene. Nije se imao kad nervirati oko njenih želja i prohtijeva. Ovako je bolje.

Promatrao je gradske ulice, trgrove, lokale. Ljudi su se kretali brzo, nervozno. Obavljali tko zna kakve sve poslove. To ga nije zanimalo. Važno je da nešto rade. Uprogramirao im je određeni stupanj slobodne volje, bolje rečeno, mogućnost izbora. Postavio im određene zadatke, zavalio se i gledao.

Ništa mu nije promicalo. Ako bi i slučajno propustio nešto, mogao je to pregledati ubrzo kasnije. Mogao je mijenjati zadatke, smjerove, same programe, bilo što. Mogućnosti su bile neograničene, osjećaj moći nevjerojatan.

Cijeli život želio je baš to. Kontrolu, neograničenu kontrolu, uvid u sve, mogućnost kreiranja i mijenjanja. Sve na dohvati ruke.

Uzdahnuo je jedva suzdržavajući krik veselja. Moć. Najjači pokretač ljudi. Samozadovoljno se protegnuo. Smješak na njegovom okruglom licu razvukao se u cer. Pritisnuo je crvenu tipku, zagladio tanku kosicu, povukao majcu preko trbuha i lagano se okrenuo u stolici.

Pred njim je stajala Maja. Prekrasna, u crvenoj uskoj haljini s dubokim izrezom u obliku srca. Oči su joj treptale, kosa nemarno padala na lice. Sanjivim glasom pozvala ga je imenom i pružila ruku. Čestitao je samom sebi.

U kuhinji je prva Maja izvadila pečenje iz pećnice. Zamaman miris ispunio je stan. Taman toliko vremena da se polako ohladi. Pritisnuo je žutu tipku i Maja u kuhinji je ušla u ormar, zatvorivši ga za sobom.

Crvena Maja je pažljivo nanosila ruž na usnice. Pavao je ustao i krenuo prema kupaonici. Na pola puta se predomisli. Njoj neće smetati. Hodala je sigurnim koracima ispred njega. Okrene se i poljubi ga. Na ovolikim petama skoro da je viša od mene, pomisli Braut i napravi mentalnu bilješku da slijedeći puta povede računa o tome.

Amadea nije mogla vjerovati svojim očima. Zagreb! Onaj isti od prije toliko vremena. Tko zna koliko je prošlo? Lutala je ulicama, zalazila u trgovine, šetala parkom. Sve je tako poznato. Grad njenog djetinjstva. Prije nego što ju je Stari zatvorio u kulu od slonovače.

Primjetila je da ljudi kupuju, ali nije vidjela novac. Ni kartice, ni čekove. Ulazili bi u dućane, birali, uzimali i odlazili. Prodavačice bi pokazivale robu, zamatale pakete i punile prazne police. Amadea se nasmijje. Tako znači izgleda raj. Uletila je u robnu kuću i počela rušiti stvari s polica u košaru.

Braut se probudi nakon kratkog, okrepljujućeg sna. Za bolju probavu, opravdavao se pred samim sobom zbog izgubljenog vremena. Tko zna šta su sve mogli smisliti, moji podanici, moja djeca. Zabrinuto je sjeo za terminal.

Preko svih ekrana stajala je poruka: * INTRUDER ALARM *. Ha, konačno! Pravi izazov. Tko bi mogao to biti? Malo ga je smetalo da nije mogao smisliti bolju poruku za to, ali nijedna prevedena rečenica nije imala takav efekt.

Brzo ju je pronašao. U njegovom svijetu nitko nije uzimao više stvari iz dućana nego što mu je bilo neophodno za preživljavanje. Pohlepu drugih ljudi nije podnosio. Tko god da je, definitivno je pretjerao. Braut je pronašao kamere koje su prikazivale scenu u robnoj kući. Uzbuđene prodavačice ustrčale su se da ispune želje neznancu.

- To može biti samo žensko. - reče Braut naglas.
- Imaš pravo. - javi se Maja uz zvečkanje posuđa iz kuhinje.

- Tako znači. Ukrala si reketlu i poletila. Samo tako, nitko te nije zaustavljao pa si otišla.

- Ma, sve mi je već dosadilo. Nitko me nije trebao, pogotovo ne Ines. - Amadeine oči iskrile su od uzbudjenja - A tko ste Vi? Ne pozajem Vas, a Vi ste znali moje ime.

- Drago dijete, ja znam sve. Poznavao sam tvog oca. Koristio je ponekad moje usluge. Iako sam sam morao uzimati honorare s njegovih računa. Vadio se da je zaboravan.

- Kakve usluge? Što ste Vi radili za njega? Znate li što mi je učinio? - bujica pitanja sasula se s Amadeinim usana.

- Ništa bitno. Informacije, uglavnom. O ljudima, programima. Upadao sam u sisteme i očitavao mu podatke o Prometeju, Amerima. Nije da se hvalim, ali osim mene ne znam tko bi to još mogao napraviti.

- Poznajete li Davora?

- Malog Skoka? S njim se uvijek trebalo cjenkati. - Braut pomisli da li da joj kaže da je on bio taj koji ju je pronašao kada je pobegla, no zaključi da joj se to vjerojatno ne bi svidjelo. - Maja, donesi nam nešto vina. Jesi li gladna, Amadea? I nešto za pregristi, ali brzo.

- Odmah, Pavle.

- A tko je ona?

- Možda bi bilo bolje pitati, što je ona. Sam sam je napravio. Sve što vidiš oko sebe ja sam stvorio. Bilo je glupo propustiti takvu šansu. Vjerujem da su i drugi isto pokušali. Sama si rekla: Revolveraš i njegov svijet smrti. Ha, ha. Stereotipno ime, ali mu odgovara. Pepeo i pustinja. Koja mašta, čovječe!

- Sviđa mi se što ste napravili sa Zagrebom. U prvi čas nisam mogla vjerovati. Misnila sam da je sve što se dogodilo bilo samo moja noćna mora.

- Nije to ništa. Samo sretan spoj moje nostalгије i želje za mogućnostima budućnosti. Sad sam sretan. Imam sve što sam ikada želio. Sam sam i to mi odgovara.

- Ali, oni svi ljudi?

- To su programi. Mala je mogućnost da me iznenade. Sve je pod kontrolom. Nego, hoćeš li se presvući? Ima tu u ormaru neke odjeće. Znaš, ona se ponekad zaprlja, pa joj treba. Uzmi što hoćeš. Kupaonica je na desno. Ja sam u kontrolnoj sobi ako ne trebaš.

Amadea je otvorila ormar. Na stotine vješalica sa večernjim haljinama bilo je uredno poredano. Ispod njih cipele iste boje. Onda police sa rubljem, nakit, šminka. Zadivljeno je razgledavala blješteće krpice. Nije primjetila da u sva četiri kuta sobe prigušeno svjetluca lampica kamere.

Braut je promatrao ekrane. Amadea je vadila odjeću, prislanjala je na sebe, ogledala se u prozorskom staklu. Njegovo se disanje ubrzalo. Skinula je prašnjavu majcu i hlače i otišla u kupaonicu. Braut se promeškolj i uključi drugu kameru. Srećom jednom sam video na televiziji reklamu za sprej koji staklo sprečava da se magli, pomisli Braut, ne bih sad inače puno mogao vidjeti. Njegovo zajapureno lice odražavalо se na ekranima.

Crna kosa blistala je u svjetlu svijeća. Braut ju je zadovoljno gledao razmišljajući kako je Stari ipak znao što radi.

- I, što ćeš sad, dušo? Zar ti nije dosta bježanja i putovanja? - pogledom je slijedio liniju proreza na haljini.

- Ne znam. Tražim. Nešto. Nekoga. Ne znam.

- Mislim, ima li netko poseban u tvom životu?

- Ne. Ne znam niti da li je to ono što tražim. Ali, dobro mi je. Sretna sam. Želim vidjeti nove stvari. Predugo sam se skrivala.

- Ostani ovdje, ako hoćeš. Napravit ću ti sve što poželiš. Stan po željama. Odjeću, nakit. Sve. Samo reci.

Amadea je zahvalno pogledala Brauta. Još nitko nije bio toliko ljubazan prema njoj. Sviđao joj se taj pročelavi striček.

- Hvala. Možda jednog dana.

Na vratima je stajala Maja s bokalom vode. Prolazeći pored Brauta zapne za stol i prolje tekućinu po njemu.

- Glupač!

- Oprosti, Pavle. Odmah ću to srediti.

— Koza. Ali što mogu. Nije savršena. To mi je prvi model, znaš, Amadea? Zato sam je i zadržao. Rekoh ti da sam nostalgičan.

— Hvala Vam na svemu, gospodine Braut. Bilo mi je lijepo, ali ja bih sada na spavanje. Prošlo je već dvadeset sati od mog prošlog sna. Laku noć, Pavle. — oprezno je izgovorila njegovo ime, nagnula se preko stola i poljubila ga u obraz.

Braut je pogasio sve ekrane osim jednog. Zaustavio je sve nepotrebne programe. Promatrao je Amadeu kako spava na velikom mekanom krevetu kojeg je za nju na brzinu napravio. Svilena pidžama prokrivala je sve i nabirala se na važnim mjestima. Više nije nogao izdržati. Ustao je, nadajući se da će jako vino djelovati dovoljno dugo. Ušao je na prstima. Amadeino lice bljeskalo se na mjesecini. Počeo je od gumbića na vratu.

Bježi, Amadea, trči što jače možeš. Ostavi za sobom sve, ne zaustavljam se. Sve je laž. Nema dobrih ljudi. Pomislila sam, evo malo mira. Tako je bilo dobro. Činio se normalan. Svi su oni takvi, imala je Ines pravo. Treba ih iskoristiti prije nego oni iskoriste tebe. Opet bježim. Priča mog života. Što prije da pronađem raketlu i zbogom, gospodine Braut. Životinja.

Utrči u raketlu, boreći se za zrak. Pritisne par tipki i vrata se počnu zatvarati. U zadnji čas kroz uski prolaz uleti silueta. Amadea panično upali svjetlo.

- Povedi me sa sobom.
- Ali, kako...
- Ne mogu više ostati. Isključit će me zauvijek zbog ovog.
- On to može i na daljinu.

U Majinoj ruci metalno zasvjetli pločica.

— Nikad više. Uzela sam svoj disk. Drugim Majama neće biti lako kad se on probudi. Ako se uopće probudi.

Na podu velike sobe s velikim krevetom ležao je veliki Braut. Velika mrlja krvi topila je bijeli tepih posut krhotinama velikog staklenog bokala za vodu.

Tatjana Jambrišak

knjižare antikvarijati galerije

IMPRESSUM

Parsek je oglasni prostor misli i ideja SFere, društva zaštitaru znanstvene fantastike, Ivanićgradska 41a, Zagreb

urednik: Davorin Horak

tehnički: Ivica Posavec (degradiran s predsjedničkog mesta zbog lošeg vladanja) pisali: Dalibor Perković, Tanja Jambrišak, Darko Macan, Davorin Horak, Izotpajn, Shortcut, Urednik, Kutikon, Miromat, Cubi, Jan, Rea, Uskličnik, Draženka, Irena, Tamara, Tanja, Mac i Fizika

crtali: Darko Macan, Davorin Horak i Moebius

naslovna strana: po tko zna koji put palo je na urednička pleća

hvala

